

ימי עיון בתנ"ך תשפ"א

שם השיעור: לקראת השמיטה – התיאוריה הכלכלית של התורה

שם המרצה: תמיר גרנות

וזה דבר השמטה – מיכן אמרו המחזיר חוב בשביעית יאמר להם משמט אני, ואם אמר לו אף על פי כן יקבל ממנו, משום שנאמר 'וזה דבר השמטה'. (ספרי דברים פרשת ראה, קיב)¹

תנן התם: המחזיר חוב לחבירו בשביעית – צריך שיאמר לו משמט אני, ואם אמר לו אף על פי כן – יקבל הימנו, שנאמר: 'וזה דבר השמטה'. אמר רבה: ותלי לי' עד דאמר הכי [=ומאיים עליו עד שיאמר כן]. איתיביה אביי: כשהוא נותן לו, אל יאמר לו בחובי אני נותן לך, אלא יאמר לו שלי הן ובמתנה אני נותן לך. אמר ליה: תלי ליה נמי עד דאמר הכי [=איים עליו גם עד שיאמר כן]. (גיטין לז ע"ב)

הנושא	שמות כג	ויקרא כה	דברים יב
מצווה עיקרית	הפקרת היבול: "תִּשְׁמְטֶנָּה וְנִטְשָׁתָּה"	איסור מלאכה גורף בקרקע: "שָׂדֶךָ לֹא תִזְרַע..."	שמיטת כספים
מונח מרכזי	שמיטה: "תִּשְׁמְטֶנָּה"	שביתה: "וְשָׁבְתָה הָאֲרֶץ שְׁבַת לֵה"	"תַּעֲשֶׂה שְׁמִטָּה"
תכלית המצווה	חברתית: "וְאָכְלוּ אֲבֵינֵי עַמְּךָ"	דתית – מעמד הארץ וזיקתה לה: "שְׁנַת שְׁבַתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ"	חברתית: "לֹא יִגַּשׁ אֶת רֵעֵהוּ וְאֶת אָחִיו"
הקשר בפרשה	מצוות חברתיות: שבת חברתית והיחס לגֵר	היובל ומצוות שבקדושת הארץ	מצוות חברתיות: מעשר עני ומצוות העבד